

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС
Вибіркового освітнього компоненту
МІКРОУРБАНІСТИКА

Підготовки другого (магістерського) рівня

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компонента «Мікроурбаністика» підготовки другого (магістерського) рівня

Розробник: Пригода-Донець Т. М., доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

_____ Шостак В. М.

.Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри культурології
протокол №10 від 2 лютого 2026 р.

Завідувач кафедри:

_____

доцент Москвич О. Д.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	<p>Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</p> <p>Спеціальність: В12 Культурологія та музеєзнавство</p> <p>Освітньо-професійна програма: Культурологія. Культурна політика і міжкультурна взаємодія</p> <p>Освітній рівень: Другий (магістерський) рівень</p>	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год.
		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 8 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Форма контролю: залік	
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

ПІП Пригода-Донець Таміла Миколаївна
 Науковий ступінь - кандидат філософських наук
 Вчене звання - доцент
 Посада - доцент кафедри культурології
 Контактна інформація: телефон 0505393317, електронна пошта:
 tamrygoda@gmail.com
 Дні занять: за розкладом: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК.

БОК «Мікроурбаністика» зосереджується на дослідженні міста як культурного тексту малого масштабу: дворів, вулиць, переходів, зупинок, тимчасових просторів, тілесних маршрутів і повсякденних практик. У фокусі —

людський досвід міста, символічні значення простору, пам'ять, ідентичність і тактичні культурні інтервенції. Особлива увага приділяється українському місту в умовах війни, травми та відновлення.

Зміст ОК. ВОК «Мікроурбаністика» присвячений дослідженню міста на рівні малих форм, повсякденних практик і «непомітних» просторів: дворів, під'їздів, лавок, переходів, балконів, локальних маршрутів і тимчасових взаємодій. У центрі уваги - людина в місті, її тілесний досвід, ритми, звички та способи привласнення простору. Курс поєднує культурологічні, антропологічні й урбаністичні підходи та розглядає місто як живий процес, що формується через дрібні жести, неформальні практики, емоційну пам'ять і щоденну взаємодію мешканців. Особлива увага приділяється мікроспільнотам, локальній ідентичності, символічним ландшафтам і впливу соціальних, політичних та травматичних подій на міське середовище. У межах курсу аналізуються явища гентрифікації, тимчасових інтервенцій, міського активізму, креативних практик, а також роль тиші, порожнечі й пауз у структурі міського життя. Курс формує навички спостереження, польового аналізу та критичного осмислення міського простору як культурного феномена.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета курсу – на основі сучасних методологічних культурологічних підходів аналізувати міські мікропростори, інтерпретувати повсякденні урбаністичні практики та створювати авторські мікроурбаністичні проекти.

Завдання курсу: аналізувати культурні, соціальні та символічні виміри міста; працювати з концепціями урбан-студій та міських антропологічних практик; оцінювати вплив глобалізації, технологій та мобільності на міське середовище; досліджувати публічний простір, міські ритуали, локальні спільноти; розуміти політику пам'яті у міському контексті; критично аналізувати міську культурну політику та міські культурні стратегії.

У процесі навчання застосовуються **методи**, орієнтовані на критичний аналіз, дослідницьку автономію, креативне мислення, міждисциплінарну методологію: дослідницько-(проблемно-)орієнтоване навчання, метод кейс-стаді, проектне навчання, дискурсивний аналіз, семінари-дискусії, публічний захист позиції.

У результаті вивчення ВОК здобувач повинен **знати**:

- особливості публічного і приватного простору міста як культурного середовища;
- динаміку мікроурбаністики в українській реальності;
- міські антропологічні практики як важливий чинник культури;
- мікропрактики міського середовища;
- стратегії політики пам'яті у міському контексті, зокрема у Луцьку;
- креативні ресурси мікролокацій, у тому числі Луцька;

вміти:

- аналізувати міські мікропростори з позицій культурології;
- інтерпретувати повсякденні практики та символіку міста;
- розробляти культурні мікроінтервенції;
- інтерпретувати міське середовище як текст;

- досліджувати публічний простір, міські ритуали, локальні спільноти;
  - критично аналізувати урбан-політику та міські культурні стратегії, зокрема в Україні, на Волині, у Луцьку;
  - застосовувати міждисциплінарний підхід у розумінні міського середовища та механізми його культурної динаміки;
  - критично зчитувати міську символіку, ритуали та практики повсякденності;
  - формулювати рекомендації для урбан-культурної політики.
3. Вивчення ОК сприятиме формуванню **soft skills**:
- критичне та просторове мислення;
  - креативність;
  - міжкультурна чутливість;
  - командна робота;
  - етична відповідальність;
  - презентація ідей, ефективна комунікація;
  - адаптивність, тайм-менеджмент;
  - креативне мислення, критичне мислення, аналітичні здібності.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього го	Лекції	Семи нари	Сам. роб.	Конс .	Форма контролю/ Бали
Тема 1. Місто у людському масштабі: культурна оптика. Місто як культурний текст	21	2	2	16	1	ДС/10
Тема 2. Мікроурбаністика: між урбаністикою та культурологією. Місто як текст, сцена і досвід. Повсякденність як культурна категорія.	26	2	4	18	2	РМГ/20
Тема 3. Як читати місто пішки? Двір, під'їзд, маршрут: культурні смисли малого масштабу. Межа приватного й публічного. Невидимі мешканці міста.	24	2	2	18	2	Р, РМГ/10
Тема 4. Міська етнографія і спостереження. Психогеографія, дрейф, ментальні мапи. Тілесність, гендер і простір. Пам'ять, травма, місця (не)пам'яті.	26	2	4	18	2	РК/20

Тема 5. Тактичний урбанізм і культура малих змін. Мистецтво в місті: перформанс, інсталяція, жест. Партиципація, етика втручання, спільнота.	23	2	2	18	1	РМГ/10
Самостійна робота (мініпроект, мікроаналіз, інтерв'ю, аналітичне есе)						СР/30
Всього годин/Балів	120	10	14	88	8	100

Форми контролю*: ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, СР – самостійна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійної роботи

Формат виконання може передбачати аналітичне есе (5–7 стор.), фотоесе з теоретичним коментарем, міні-дослідження з польовими нотатками, презентація, візуальний або аудіопроект (на вибір).

Ідеї для мініпроектів (дослідницьких, креативних)

- **Один день одного простору.** Спостереження за одним мікропростором (лавка, двір, зупинка, під'їзд) протягом дня: хто і як ним користується, які ритми, паузи, конфлікти.
- **Мікроісторії міста.** Збір і аналіз коротких усних історій мешканців конкретного місця (двір, будинок, вулиця) як носіїв культурної пам'яті.
- **Невидиме місто.** Дослідження просторів, які зазвичай не помічають: технічні проходи, задні двори, переходи, проміжки між будівлями.
- **Балкон як культурний феномен.** Аналіз балконів як простору приватного/публічного, ідентичності, естетики і виживання (особливо в українському контексті).
- **Міська тиша і порожнеча.** Фотоесе або аналітичний проєкт про місця тиші, пауз і «неподій» у місті.

Теми для аналітичних есе

- **Мікроурбаністика як оптика уваги.** Як зміна масштабу дозволяє по-іншому побачити місто і культуру?
- **Повсякденність як культурна практика.** Чому дрібні міські звички формують ідентичність сильніше, ніж великі події?
- **Тіло в місті.** Місто очима тіла: втома, швидкість, пауза, безпека, напруга.
- **Міський простір і травма.** Як війна, страх, втрати змінюють мікропрактики міського життя?
- **Мікроурбаністика vs «велика» урбаністика.** Межі планування і сила неформальних практик.

Теми для презентацій / візуальних проєктів

- **Мій маршрут як культурний текст.** Аналіз щоденного маршруту (дім–робота–місто) як структури смислів.

- **Мала архітектура — велике значення.** Лавки, смітники, сходи, освітлення як носії культурних цінностей.
- **Графіті і написи як мікроголос міста.** Вуличні тексти як форма комунікації і спротиву.
- **Тимчасові міські інтервенції.** Ринки, вулична їжа, волонтерські точки, стихійні меморіали.
- **Двір як спільнота.** Чи існує сьогодні «дворове життя» і в яких формах?

IV. Політика оцінювання

Процес навчання є творчим, відкритим до дискусії та обговорення запропонованих тем. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо аспірант був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання самостійно та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу.

Політика щодо академічної доброчесності

Увесь навчальний процес побудований на засадах доброчесності, справедливості, порядності, відповідальності за результати своєї діяльності, довіри та толерантності до його учасників, об'єктивності оцінювання, соціальної та гендерної рівності. Учасник освітнього процесу повинен дотримуватися навчальної етики, толерантності стосовно всіх учасників процесу навчання, не порушувати часових меж та лімітів навчального процесу.

Для забезпечення довіри до результатів навчання категорично заборонено списувати під час виконання практичних завдань, на іспиті та ін. Усі письмові роботи, виконані здобувачем освітнього рівня, за наявності сумнівів в академічній доброчесності можуть бути перевірені за допомогою систем антиплагіату. Жодна з форм порушення академічної доброчесності (присвоєння чужих робіт чи ідей, плагіат, некоректне цитування та ін.) недопустима. За таких дій передбачена адекватна реакція відповідно до нормативного документа – *«Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки»*.

Дотримання академічної доброчесності забезпечується відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом та здобувачами освіти передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей).

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті Закону України «Про освіту»):

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з університету;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими університет керується у своїй діяльності, можна докладно ознайомитися в – *«Кодексі академічної доброчесності Волинського університету імені Лесі Українки»* <https://lnk.ua/KVvdM6d4E> .

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Терміни і умови перескладання визначаються деканатом відповідно до рекомендацій навчального відділу. Вони можуть корегуватися викладачем за попередньою домовленістю з аспірантом в залежності від ситуації і конкретних обставин.

Якщо через поважні причини здобувач не відвідав заняття чи хоче покращити свій результат, то в дні консультацій він зможе скласти тему чи кілька тем, але не пізніше як за тиждень до офіційної дати призначення іспиту. У випадку незадовільної підсумкової оцінки здобувач має можливість повторного складання іспиту викладачеві відповідно до переліку запропонованих питань в терміни, визначені розкладом екзаменаційної сесії.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Здобувач має можливість порушити будь-яке питання, яке має стосунок до процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуте відповідно до попередньо визначених процедур у ЗВО. Для врегулювання конфліктів у навчальному та освітньому процесі керуємося *«Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки»*, п. 5 *«Врегулювання конфліктів у навчальному процесі»*.

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях (усне та письмове опитування);

- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять (індивідуальні співбесіди);
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань;
- ✓ контроль за виконанням індивідуального навчально-дослідного завдання для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за види навчальних робіт:

Семінарські заняття – за роботу на одному занятті – від 10 до 20 балів, всього – 70 балів;

Виконання завдань самостійної роботи – 30 балів.

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина, логічна послідовність висвітлення проблеми;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- здатність презентувати різнобічні і варіативні матеріали по темі;
- засвоєння категоріального апарату;
- вміння вести наукову дискусію;
- вміння резюмувати, узагальнювати.

В оцінці здобувачів враховуються наступні моменти: достатність об'єму відповіді (повна, достатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, правилами; зрозумілість основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань; не традиційність підходу до викладу відповіді; уміння інтегрувати та диференціювати знання.

«9-10 балів» виставляється здобувачам, які в повному об'ємі володіють програмовим матеріалом з ОК, обізнані з усіма поняттями та термінами і адекватно оперують ними під час відповідей на поставлені запитання, ознайомлені з спеціальною літературою. Для отримання вищого балу студенти повинні продемонструвати творчу самостійність, здатність аналізувати факти, логічно мислити, ставити запитання та шукати на них відповіді. При оцінці враховуються уміння аргументувати власні судження теоретичними та фактичними положеннями, виконання завдань для самостійної роботи.

«5-9 балів» виставляються також за умов достатньо повного володіння знаннями з ОК. Відповідь здобувача має бути правильною, обґрунтованою зі знаннями основних напрямів і змісту роботи. Здобувач повинен уміти аналітично працювати з різними концепціями, ідеями, підходами до поставлених проблем. Одночасно в роботі може бути допущено дві-три несуттєві помилки чи деяка неповнота відповіді, кострубатість і скутість у висловленій думці. Не в повній мірі виконані завдання для самостійної роботи.

«2-5 балів» виставляється за знання, що продемонстровані в неповному об'ємі. Завдання для самостійної роботи виконані частково.

«0-1бал» - теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння. Завдання для самостійної роботи не виконані.

Критерії оцінювання самостійної роботи

1. *Розуміння теми і проблематизація*: чітке усвідомлення теми та її культурологічного змісту, формулювання проблеми, дослідницького питання, уникнення описовості без аналізу.

Високий рівень: тема осмислена критично, поставлені власні запитання.

2. *Теоретична база і робота з джерелами*: використання ключових урбаністичних і культурологічних концепцій, коректне залучення теоретиків (Лефевр, де Серто, Сеннет, Якобс тощо), дотримання академічної доброчесності.

Високий рівень: теорія не декларується, а працює на аналіз емпіричного матеріалу.

3. *Аналітична глибина*: інтерпретація міських практик, просторів, образів, виявлення прихованих смислів, суперечностей, напруг, здатність пов'язати мікрорівень з ширшими культурними процесами.

Високий рівень: оригінальні висновки, складна логіка аналізу.

4. *Самостійність і креативність*: авторський ракурс, власні спостереження, нетиповий вибір об'єкта або способу аналізу, польові нотатки, фото, інтерв'ю, маршрути.

Високий рівень: робота демонструє особисту включеність і дослідницьку сміливість.

5. *Структура і логіка викладу*: чітка композиція (вступ, аналіз, висновки), логічні переходи між частинами, аргументовані підсумки.

6. *Мова, стиль і форма подачі*: академічна, але жива і точна мова, коректне використання термінів, відповідність формату (есе, презентація, проєкт).

7. *Візуальний / емпіричний компонент* (за наявності): доцільність фото, схем, карт, відео, аналітичний коментар до візуального матеріалу.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ВОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. Напередодні складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів). У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компоненту.

Питання для заліку.

1. Місто як соціокультурне середовище. Становлення міської культури.
2. Повсякденність як культурна категорія.
3. Місто як текст: семіотичний вимір міського простору.
4. Двір, під'їзд, маршрут: культурні смисли малого масштабу.
5. Міська повсякденність як ментальний портрет міста.
6. Місто і пам'ять. Меморіалізація історії. Колективна пам'ять на мапі Луцька.
7. Мікроурбаністичні інтерпретації у соціальних мережах. Медіаобраз міста.
8. Музичний урбанізм.
9. Тактичний урбанізм.
10. Українське місто: спадщина, трансформації, війна
11. Ментальна мапа міста.
12. Майбутнє міста. Новий урбанізм.
13. Цифровізація міського простору. Розумні міста, розумні деталі.
14. Місто і травматичний досвід: деколонізаційні стратегії культурної політики у міському середовищі.
15. Віртуалізація міських практик. Місто в соціальних мережах (на прикладі Луцька).
16. Креативізація міських локацій. Символізація міського ландшафту.
17. Місто крізь призму вуличного арту.
18. Міська метафорика: психогеографія міської мапи.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)
0–119	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. (Не)задоволення публічними просторами. Урбаністичні студії. № 3. 20216 URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/urban_studies_3_edit.pdf
2. Гел, Я. Міста для людей / пер. з англ. Київ: Основи, 2016.
3. Джейкобс, Дж. Смерть і життя великих американських міст / пер. з англ. Київ: Основи, 2018.
4. Довіра – це капітал. Ч. Лендрі про місто. URL: <https://zbruc.eu/node/83819>
5. Лендрі Ч. Креативне містотворення: його сила і можливості. Харків: Фоліо, 2020
6. Лендрі, Ч. Креативне місто / пер. з англ. Київ : ArtHuss, 2020
7. Пригода Т. М. Креативний клас: творчість чи (і) технологія. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки. Луцьк. 2019. № 13 (397). С. 51-62.
8. Пригода Т., Донець І. «Музичний» урбанізм: креативна тотожність людини і місця. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки. № 10 (383). 2018. С. 85–88.
9. Пригода Т., Донець І. Джаз, дзен, івент як пограничні явища сучасної культури. Науково-теоретичний альманах «Грані». Том 23, № 11. Дніпро, 2020. С. 25-33
10. Пригода-Донець Т, Донець І. Джаз і місто: музична урбаністика. Fine Art and Culture Studies. Видавничий дім «Гельветика». 2024. № 2. С. 149-156
11. Пригода-Донець, Т., Балаушко, О. (2025). Масова культура у контексті креативізації сучасного культурного простору. Fine Art and Culture Studies, (4), 375–382. <https://doi.org/10.32782/facs-2025-4-48>
12. У пошуку нових сенсів полікультурного світу. Повоєнний діалог культур. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 2-3 лютого 2023 року). Київ, 2023
13. Українська урбаністична платформа. URL: <https://mistosite.org.ua/uk>
14. Флорида Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними. Київ: Наш формат, 2019
15. Флорида, Р. Креативний клас / пер. з англ. Київ: Наш формат, 2018.

Інтернет-ресурси

1. Хмарочос. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/>
2. Центр урбаністичних студій. URL: <http://cus.org.ua/>
3. 15 найкращих урбаністичних проєктів останнього десятиліття в Україні. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2020/12/30/15-najkrashhyyh-urbanistychnyh-proyektiv-desyatylittya-v-ukrayini/>
4. Mistosite. Розповідаємо про Urban studies по-українськи. URL: <https://mistosite.org.ua/>
5. Український урбаністичний форум 2021. Якими будуть наші міста «Післязавтра». URL: <https://mistosite.org.ua/uk/projects/ukrainskyi-urbanistychnyi-forum-2021>